

Gonda Rudolf

Nagypapa

Nagypapa éppen a munkából jött haza, amikor arra lett figyelmes, hogy két gyerek, két kisfiú verekszik a járda szélén, mellettük pedig két férfi áll, és biztatja őket, nagypapa odasietett, szét akarta választani a gyerekeket, ne bántsák egymást, a két férfi pedig mondta, hogy miért nem hagyja őket békén, hadd rendezzék le egymás között ezt az ügyet, és nagypapa hangos szóváltásba keveredett velük.

Aztán aznap este nagypapa a gyengén megvilágított konyhában ült az ablaknál, miközben nagymama fel-alá járkált és hangosan veszekedett, mondta, hogy na te nagy békegalamb, szét akarsz választani két verekedő gyereket, aztán ehelyett leütsz két embert, most aztán hogy menjek ki így az utcára, és nagypapa csak hallgatott és szégyellte magát, tudta ő, hogy nem kellett volna felpofozni azokat a fickókat, de hát ő csak megharagudott rájuk, mert a gyerekeket verekedésre biztatták, és arra igazán nem gondolhatott, hogy ott helyben kifekszik mind a kettő. Aztán átjött apa is, és vigyorgott, mondta, hogy na apám, ezt jól megcsinálta, minek akarja itt játszani Gandhit, most aztán maga lett itt az utcában a fasiszta, és nagypapa csak ült és hallgatott.

Másnap pedig fizetésnap volt, és nagypapa egy hintalóval a hóna alatt jött haza és nagymama, amikor ezt meglátta, a fejéhez kapott, és megint veszekedni kezdett, mi ez, miből vetted, te? És nagypapa csak mosolygott, és mondta, hogy fog neki örülni az unoka, a kicsi, csak legyen idősebb hozzá egy kicsit, és nagyon szeretni fogja, és ebben biztos volt, mert mondta, hogy az a kisfiú az éppen olyan lesz mint ő, és ő is nagyon szeretett volna gyerekkorában egy hintalóval. Nagymama meg csak legyintett, ő már hozzászokott nagypapa ilyen hirtelen vásárlásaihoz, és csak annak örült, hogy már a gyerekek kirepültek, és ők ketten majd egy kicsit összehúzzák magukat, és fel sem fog tűnni az a pénz, amit nagypapa a hintalóra költött. Aztán nagypapa átment a szomszédba, ahol apa, anya meg a kisfiú laktak, és büszkén elújságolta, hogy vett egy hintalóval, és itt is hozzátette, hogy azért, mert az a kisfiú éppen olyan lesz mint ő, és nagyon szeretni fogja a hintalóval, és akkor apa felsóhajtott, hogy remélem, azért nem fog mindenben magára hasonlítani, de nagypapa ezt már nem hallotta, mert akkor már a kiságy felé hajolva gyönyörködött a kisfiúban.

A hétvégén családi ebéd volt, és ilyenkor mindig nagypapa főzött, mert ő ebben is igazi művészetet látott, egész délelőtt a konyhában sürgött-forgott, és lassan befutott a két lány is a férjeikkel, meg az unokákkal, és utolsónak jött apa és anya meg a kisfiú, akit anya a karjában hozott, nagypapa pedig lelkesen főzött, és az ebéd ugyanolyan finom volt, mint mindig, és nagypapa nagyon büszke volt magára. Aztán anya hazavitte a kicsit és lefektette aludni, a felnőttek pedig beszélgetni kezdtek, és apa, ahogy ilyenkor mindig, összeveszett nagypapával, hogy maga ne szóljon bele az én dolgomba, azért mert itt lakunk a szomszédban, még nem kellene mindenbe beleokoskodnia, aztán apa, mint ahogy általában, veszekedett a két húgával is, és így összeveszett a nagymamával is, mert nagymama nagyon szerette a lányait, egy kicsit kiabáltak egymásra, aztán szép lassan elhalkultak, ahogy töltötték magukba a házibort, amit nagypapa csinált, akinek nagyon ügyes keze volt, és mindenhez értett.

Aztán a lányok el akartak indulni haza, és nagymama mondta nekik, hogy hagyják ott a két kisunokát estére, olyan ritkán látják őket, és a két lány örömmel hagyta ott őket, de nagypapa nem volt elragadtatva, mert az egyik lányának a fiát, azt nem szerette, mert az bántotta az állatokat, és nagypapa féltette a macskáit attól a gyerektől, és még emlékezett arra,

amikor egyszer az a gyerek rugdosta az egyik cicát, és ő azonnal hazazavarta és csúnyán össze is vezett ezen az anyjával. És nagypapa azért szerette a kisfiút, az egyetlen fiának a fiát, mert tudta, hogy apa is ugyanúgy szereti az állatokat, mint ő, és biztos volt benne, hogy a kisfiú is ugyanúgy szeretni fogja őket. És amikor elmentek a lányok is a férjeikkel, és hazament apa is, nagymama pedig kiment a konyhába mosogatni, mert nagypapa a konyhai munkáknak csak az alkotórészét szerette, a rendrakásban már soha nem vett részt, nagypapának kellett a két unoka gondját viselni, és leültek tévét nézni, és nagypapa, mint minden este, meg akarta nézni a mesét, most a két gyerekkel, és az egyik gyerek, aki bántotta az állatokat, öt éves kora ellenére csúnya szavakat használt, a másik pedig, aki egy kicsit idősebb kislány volt, azt mondta, hogy a mese az nem jó, de este krimi lesz, és nagypapa csak sóhajtott, azt mondta, hát akkor nézzetek, amit akartok, és kiment a ház elé, hogy megetesse a macskákat, kivette nekik a hűtőből a macskakolbászt és adott nekik egy-egy darabot, aztán leült a küszöbre, nézte ahogy a macskák esznek, odajött a kutyája is, neki is adott egy falatot, aztán üldögélt és nézelődött, és egy idő múlva megjelent Jenő is, a disznó, akit még csenevész kismalacként vett, mert nagypapa néha nagyon naiv volt, és átverték azzal a malaccal is, amit apával közösen vettek, és nagymama akkor is veszekedett, hogy miféle semmi kis malacot hoztál te haza? De nagypapa és apa cumisüveggel felfegyverkezve, talpra állították azt a gyöngye kis jószágot, és elnevezték Jenőnek, és a malac szépen megnőtt, jó nagydarab disznó lett belőle, és ahogy nagypapa és apa megszerették azt a disznót, a disznó is megszerette őket, és ilyenkor, ha esténként kiült a küszöbre nagypapa, akkor a meglehetősen nagy szabadságot kapott Jenő, leült mellé és röfögött neki, és igen jól elvoltak a nagypapával. Még aznap este átnézett apa is, hogy megetesse Jenőt, és látta, hogy Jenő nincs az ólban, és tudta, hogy nagypapa környékén kell keresni, aztán leült ő is melléjük, mert ő is nagyon jóban volt a Jenővel, és mondta nagypapának, hogy jött etetni, nagypapa csak biccentett, és apa azt mondta, hogy az lenne a szép, apám, ha az emberekkel tudná magát ilyen jól megértetni, nem csak az állataival, aztán sóhajtott, mert apa a szíve mélyén tudta, hogy ez rá éppen úgy igaz.

Nagypapa elismert szakember volt a szakmájában, jól keresett, de a pénz kifolyt a kezei közül, sose volt kedve félretenni vagy tartalékolni, ha megtetszett neki valami, nem sokat teketóriázott, nyomban megvette, veszekedett is sokat emiatt nagymamával, aztán később apával, aki néha szinte letagadta, hogy bármi köze lenne nagypapához, egy évig egy munkahelyen dolgoztak, de apa nem bírta sokáig megmaradni nagypapa közelségében, mert nagypapa mindig igyekezett tanítani őt, és általában a munkatársak előtt, és apa ezt nem tudta elviselni. Nagypapa ügyességének te-kintélye volt mindenütt, és apa mindig küzdött, hogy kilépjen nagypapa árnyékából, és ezért is lepett meg mindenkit, amikor a házasság után apa és anya a nagypapáék melletti házba költözött, volt, aki szerint azért, mert apa mindenáron be akarta bizonyítani nagypapának, hogy ő is ér valamit, és apa nagyon büszke volt a feleségére, és szerette volna, hogy mindenki lássa, minél gyakrabban. Nagypapa viszont nehezen kedvelte meg anyát, és az egész család ellenségesen viselkedett vele, nem fogadták be sosem, és anya emiatt sokat panaszkodott, és kérlelte apát, hogy költözzenek el, de apa hajthatatlan volt, és a helyzet csak akkor javult valamelyest, amikor apa testvérei mindketten férjhez mentek és elköltöztek, viszont akkor meg az volt a baj, hogy miért nincs gyereke apának és anyának, akik nem siették el a gyerekvállalást. Amikor megszületett a kisfiú, akkor nagypapa szinte egycsapásra megváltozott, kedvesebb lett anyához, de anya tudta, hogy nagypapa nem őt szerette meg jobban, hanem csak a kisfiú miatt lett közvetlenebb vele, azonban ennek is örült, mert így is javult a helyzete, nem érezte annyira elszigeteltnek magát.

És az egyik este, amikor nagypapa átment, hogy játsszon a kisfiúval, és megint mondta, hogy a kisfiú mennyire hasonlít rá, apa nem bírta tovább, és megmondta nagypapának, hogy inkább agyonüti a kisfiút, mint hogy olyan bolond legyen, mint maga, és nagypapa megmondta neki, mi az, hát féltékeny vagy a saját fiadra, hát lehetsz is, mert az pont olyan lesz,

mint én, te meg sose tudtál olyan lenni, erre meg apa azzal válaszolt, hogy még szerencse, hogy nem vagyok olyan, mert akkor én is hülye lennék, nagypapa meg először megsértődött, aztán meg nevetett, és mondta, hogy nem kell nekem ezen veled vitatkoznom, mert úgyis felesleges, még megnézte a kisfiút a kiságyban és hazament. Apa egész este csak járkált a konyhában és magában dühöngött, és elmondta mindennek a nagypapát, és anya, aki már korábban lefeküdt, kiment hozzá a konyhába, hogy megnézzze, mit csinál, és apa elkezdett neki magyarázni, hogy nagypapa micsoda egy alak, és hogy őt mindig csak elnyomta, és hogy majd ő megmutatja neki, és anya azt mondta, jól van, de menjünk aludni, és apa kiabálni kezdett vele, hogy persze te is az ő pártját fogod, mi? És anya megsértődött, és ő is kiabálni kezdett, hogy hiába ordítózol és magyarázol, hát éppen olyan vagy, mint a nagypapa és nincs közöttetek semmi különbség, nem vagyok tekintettel senkire sem magatokon kívül, és apa ezen még jobban felbőszült, már nem is üvöltözött, csak nézett és hallgatott, és anya megijedt és bement a szobába és lefeküdt, és úgy tett mintha aludna, és úgy érezte, hogy hajszálon múlik, hogy apa be nem megy a szobába és nem csinál valamit, amit nem kellene...

És azután pár napig apa és nagypapa nem szóltak egymáshoz, apa nagyon csendes volt azokban a napokban, és anya ennek tulajdonképpen örült, mert nem volt semmi zűr, de attól tartott, hogy apa esetleg olyan dolgokat forgat a fejében, amit nem kellene. Nagypapán viszont szinte semmi sem látszott, mint mindig, most is vidám volt napközben, talán kicsit túlságosan is, annyira, hogy még nagymamának sem volt kedve vele veszekedni, nem volt szíve elrontani nagypapa jó kedvét, és nagypapa kivételesen nem is nagyon adott rá okot, igyekezett jól viselkedni, és mindig haza-sietett a munkából, hogy korábban érjen haza, mint apa, és olyankor átment, hogy megnézzze a kisfiút, és anya ebben cinkosa volt, mert megharagudott apára a veszekedés miatt, és nem mondta el apának, hogy nagypapa átjárogat, ha ő nincs otthon, és tudta, ha ez kiderülne, apa nagyon ideges lenne, és először vele kiabálna, azután meg, ha alkalom adódna, nagypapát sem kímélné, ezért aztán igyekezett a dolgot titokban tartani.

A viszony nagypapa és apa között akkor változott meg, amikor nagymama felvetette, hogy ideje lenne Jenő levágásának, és ezt persze támogatták azok a rokonok is, akik valami kis kóstolót reméltek, ahogy mondani szokták ilyenkor, nagymama is arra hivatkozott, hogy eddig mi ettünk a disznót, most majd ő etet minket. Nagypapa a bánatával nem tudott máshoz fordulni, mint apához, aki nagyon megkönnyebbült, mert ő is rettenetesen érezte magát, állandóan diskurált nagypapával, gyilkoságnak nevezték a disznóölést, és Jenőnek mind a ketten válogatott finomságokkal kedveskedtek, úgymond, szebbé tenni a végnapjait, aztán az utolsó este terveket szövögettek, hogy megszöktetik Jenőt, elengedik valahol, de féltek az asszonyok haragjától, és az is eszükbe jutott, hogy akkor majd más fogja be és öli le, és még azt se tudhatják hol és mikor leheli ki a lelkét, és meg sem tudják siratni.

Másnap reggel pedig apa korán, nagyon korán felkelt, ami nem esett nehezére, hiszen egész éjszaka nem tudott aludni, így hát kibújt az ágyból, még mielőtt jöttek a gyilkosok, ahogy ő nevezte őket, átment a nagypapához, és őt is felkeltette, és elmentek otthonról, minél messzebb akartak kerülni, hogy ne is lássák és hallják azt a szörnyűséget, de nem jutottak messzire, az egyik kocsmában leültek, és inni kezdtek, és ahogy egyre jobban részegedtek, egyre inkább magasztalták Jenőt, és egyre jobban elnehezült a fejük, és egy idő után már nem is beszéltek, csak ültek magukba roskadva. Aztán estefelé hazatámogatták egymást, és amikor megérezték nagypapáéknál a konyhában a friss hús szagát, azonnal rosszul lettek, anya is átjött, és hazavitte apát, és ápolta, és nagymama sem veszekedett nagypapával, hanem ágyba dugta, és tudta, hogy a nagypapa nagyon rosszul lesz holnap, mert nem nagyon bírta az italt, és tudta, hogy apa is nagyon rosszul lesz, jól ismerte, hiszen az ő fia volt, és miután nagypapa elaludt, átment apáékhoz, hogy megnézzze, ott mi a helyzet. Anya pedig apával foglalkozott,

aki csak kesergett, aztán elbóbiskolt, a két asszony pedig nem nagyon beszélgetett, mind a ketten ugyanarra gondoltak, lám, a kemény férfiak.

És ez a nap szinte megtörte nagypapát, nagymama aggódva látta rajta, hogy némileg elhagyta az ereje, és elmondta apának, hogy szerinte valami baj van, de erről apa nem akart tudomást venni, még a gondolat is riasztotta, hogy orvost emlegessen, és azzal próbálta megnyugtatni nagymamát, hogy nem lesz semmi gond, majd összeszedi magát az öreg, de nagymama továbbra is aggódott, és egy idő múlva úgy tűnt, hogy nagypapa újra lábba kap, de apa meg ettől lett idegesebb, ismerte már jól a nagypapát, tudta, hogy az ilyen hirtelen javulás mögött valaminek lappangania kell.

Aztán egy nap nagypapa hirtelen rosszul lett, és mentővel vitték be a kórházba, és nagyon rossz bőrben volt, nagymama egy kis pénzt vitt magával a kórházba, amit nagypapa tudta nélkül spórolt meg, de amikor oda akarta adni nagypapa kezelőorvosának, az elhárította, majd akkor, ha talpra áll, és nagymama akkor nagyon megijedt. Nemsokára beengedték a családtagokat nagypapához, és nagypapa elgyengülten mosolygott, mindenkihez szólt pár szót, de úgy, mintha búcsúzkodna, és senki nem mert neki ellentmondani, még apa és anya sem, amikor azt mondta, hogy az a kisfiú éppen olyan lesz mint ő, és mindenki kiment, csak apa maradt még ott, és nagypapa azt mondta neki, fiam, egyetlen dologgal vagyok elégedett az életemben, azzal, hogy nekem soha nem volt pénzem a bankban, és erre apa csendesén azt válaszolta, hogy arra ugyan ne legyen olyan büszke apám, mert ezt még elég sokan meg tudták csinálni magán kívül, aztán megszorította a kezét és kijött a kórteremből. Leült a folyosón nagymama mellé, két-három óra múlva pedig jött az orvos, nagyon csendesén, nagymama zokogni kezdett, apa átkarolta, és annyit mondott, ne sírjon, anyám...